

UČNA PRIPRAVA

K DELOVNIM LISTOM

SMeJse

**Slovenščina kot manjšinski jezik
na območju italijansko-slovenskega jezikovnega stikanja**

za vrtce
s slovenskim učnim jezikom v Italiji
in obšolske izobraževalne programe
(pribl. starost: 3-6 let)

PRAVLJICA V KOCKI

avtorica: Martina Pettiroso

uredila: Matejka Grgič

Zadnja posodobitev: oktober 2017

UČNA PRIPRAVA		
Vzgojitelj/-ica:		
Skupina:	Vrtec:	Učni list: PRAVLJICA V KOCKI
		Enota:
		Trajanje: 2 šolski uri

Cilji:

V sklopu te učne enote otroci:

- utrdijo poznavanje slovenskih besed;
- spoznajo in vadijo rabo besed in besednih zvez v besedilih (pripovedi);
- se soočijo z nekaterimi primeri italijansko-slovenskega jezikovnega stikanja.

Metode: priprava kock, igra, pripovedovanje

Oblike dela: skupinska

Dodatna učna sredstva: barve, škarje ali nož za lepenko, lepilo ali lepilni trak

Dodatna literatura in spletni viri: ///

Medpredmetna povezava: ///

Potek učnega sklopa

- Vzgojitelj si s spletne platforme SMEJse naloži igro in razmnoži liste z osnutki devetih (9) kock;
 - otroci (ali vzgojitelji) izrežejo kocke;
 - otroci kocke pobarvajo in jih sestavijo (zlepijo).
- Vzgojitelj razloži potek igre (točka 3).
- Otroci vržejo kocke in si ogledajo sličice na zgornji ploskvi;
 - ... poimenujejo osebe/predmete/kraje ...; (pri tem je vzgojitelj posebej pozoren na poimenovanja, ki lahko predstavljajo težavo na območju italijansko-slovenskega jezikovnega stikanja);
 - ... in si zamislijo zgodbo, v kateri se pojavijo osebe/predmeti/kraji.
- Vzgojitelj vodi dejavnost otrok v skupini.
 - Glede na specifiko skupine lahko vzgojitelj:
 - a. pripravi manj kock;
 - b. pomaga pri sestavljanju zgodbe;
 - c. usmerja igro, tako da npr. otroci najprej vržejo kocko z osebami (»kdo kaj dela«) in nato ostale kocke.
- Po končani aktivnosti lahko otroci sestavijo plakat s sličicami oz. igro ponovijo.

BESEDE/POIMENOVANJA:

Namen igre je, da otroke seznanimo s poimenovanji, ki so na območju naselitve Slovencev v Italiji manj pogosta. Rabe lokalnih poimenovanj ne stigmatiziramo; predvsem ne stigmatiziramo tistih poimenovanj, ki so povezana z afektivno/čustveno sfero. Otroke samo opozorimo, da se drugod uporabljajo tudi različna poimenovanja in da naših poimenovanj mogoče ne razumejo povsod.

Cilj aktivnosti je, da se otroci naučijo novih besed, da jih razumejo, čeprav jih sami ne uporabljajo v svojem ožjem okolju.

Razlage seveda ustrezno prilagodimo starostni skupini in drugim specifikam otrok.

Kocka 1:

Deklica (punčka): POZOR! Otroke opozorimo, da je »punčka« lahko tudi igrača.

Deček (fantek).

Oče (očka, tata, ata, papà): POZOR! Otroke opozorimo, da si vsaka družina sama postavlja pravila, kako se bodo imenovali družinski člani. Spoštovati moramo izbiro vsake družine. Poimenovanja se lahko spreminjajo tudi glede na kraj. Pri nas so pogosta poimenovanja »tata«, »tate« in »papà«, v Sloveniji pa bolj »oči«, »ata« in »ati«. Take razlike so običajne tudi v Italiji: v Firencah pravijo na primer očetu "babbo". Vsa ta poimenovanja so pravilna in sprejemljiva, nobeno ni napačno. Zato da se vsi razumemo, v formalnih okoliščinah, uporabljamo v slovenščini besedo »oče«.

Mati (mama, mami): POZOR! Otroke opozorimo, da si vsaka družina sama postavlja pravila, kako se bodo imenovali družinski člani. Spoštovati moramo izbiro vsake družine. Poimenovanja se lahko spreminjajo tudi glede na kraj. Pri nas je pogosto poimenovanje »mama«, v Sloveniji pa bolj »mami«. Vsa ta poimenovanja so pravilna in sprejemljiva, nobeno ni napačno. Zato da se vsi razumemo, v formalnih okoliščinah, uporabljamo v slovenščini besedo »mati«, v vsakdanjih okoliščinah pa besedo »mama«.

Stara mama (babica, nona, babi): POZOR! Otroke opozorimo, da si vsaka družina sama postavlja pravila, kako se bodo imenovali družinski člani. Spoštovati moramo izbiro vsake družine. Poimenovanja se lahko spreminjajo tudi glede na kraj. Pri nas je pogosto poimenovanje »nona«, v Sloveniji pa bolj »babica« ali »babi«. Vsa ta poimenovanja so pravilna in sprejemljiva, nobeno ni napačno. Zato da se vsi razumemo, v formalnih okoliščinah, uporabljamo v slovenščini besedo »stara mama«, v vsakdanjih okoliščinah pa besedo »babica«.

Stari oče (ded, nono, dedek): POZOR! Otroke opozorimo, da si vsaka družina sama postavlja pravila, kako se bodo imenovali družinski člani. Spoštovati moramo izbiro vsake družine. Poimenovanja se lahko spreminjajo tudi glede na kraj. Pri nas je pogosto poimenovanje »nono«, v Sloveniji pa bolj »ded«, »dedek« ali »dedi«. Vsa ta poimenovanja so pravilna in sprejemljiva, nobeno ni napačno. Zato da se vsi razumemo, v formalnih okoliščinah, uporabljamo v slovenščini besedo »stari oče«, v vsakdanjih okoliščinah pa besedo »dedek«.

Kocka 2:

Ravnalo (*črtalo): POZOR! Otroke opozorimo, da je beseda »črtalo« značilna samo za lokalno rabo. V Sloveniji te besede ne razumejo. Zato da se vsi razumemo, uporabljamo besedo »ravnalo«.

Zvezek.

Knjiga.

Nahrbtnik.

Pisalo (pero, kemični svinčnik, kemik): POZOR! Otroke opozorimo, da je beseda »pisalo« splošno poimenovanje za vse predmete, s katerimi pišemo- torej za svinčnike, peresa ... Kemičnim peresom lahko na kratko rečemo tudi »kemik«.

Radirka (*gumica): POZOR! Otroke opozorimo, da je beseda »gumica« značilna samo za lokalno rabo. V Sloveniji te besede ne razumejo, saj je »gumica« majhna guma ali elastika za lase. Zato da se vsi razumemo, uporabljamo besedo »radirka«.

Kocka 3:

Nočna omarica / predalnik.

Miza.

Kavč.

Umivalnik.

Póstelja: svetujemo, da vzgojitelj/-ica ne popravlja lokalne različice naglaševanja (postélja), temveč da sam uporablja nezaznamovano različico (póstelja).

Stol (*stolica): POZOR! Otroke opozorimo, da je beseda »stolica« značilna za lokalno rabo. V Sloveniji jo sicer razumejo, vendar zveni zelo čudno. Zato da se vsi razumemo, uporabljamo besedo »stol«.

Kocka 4:

Žoga.

Tobogan.

Gugalnica.

Keglj.

Sani (sanke).

Kolo (bicikel): POZOR! Otroke opozorimo, da je beseda »bicikel« značilna za lokalno rabo. V Sloveniji jo sicer na splošno razumejo, vendar zveni nekoliko nenavadno. Zato da se vsi razumemo, uporabljamo besedo »kolo«.

Kocka 5:

Avtomobil (avto): POZOR! Otroke opozorimo, da je beseda »avto« v slovenščini moškega spola (lep avto, nov avto, naš avto ...), medtem ko je beseda »auto« v italijanščini ženskega spola (la nostra auto). Zato je raba »lepa avto« zgrešena.

Vlak (lokomotiva).

Letalo.

Čoln (čolniček).

Ladja (ladjica, barka, barčica, jadrnica): POZOR! Otroke opozorimo, da je beseda »barka« značilna za lokalno rabo. V Sloveniji jo sicer razumejo, vendar zveni nekoliko nenavadno. Zato da se vsi razumemo, uporabljamo raje druge besede.

Motor (*moto): POZOR! Otroke opozorimo, da je beseda »moto« značilna samo za lokalno rabo. V Sloveniji te besede ne razumejo. Zato da se vsi razumemo, uporabljamo besedo »motor«.

Kocka 6

Riba.

Konj (kobila; žrebec, žrebiček; konjiček).

Mačka (maček; muca, mucek).

Pes (psica; psiček, psička).

Ovca (oven, jagnje).

Petelin (kokoš, piščanec; petelinček, kokoška, piščanček).

Kocka 7:

Puščava.

Otok.

Gozd.

Gora (hrib, planina, grič).

Reka (potok, hudournik, studenec).

Hiša (stanovanjska hiša, blok): POZOR! Otroke opozorimo, da beseda »hiša« v slovenščini pomeni samostojno stavbo, zgradbo. Prostor, v katerem stanujemo, pa je naš »dom«: nekateri stanujejo v stanovanjski hiši, drugi v stanovanju v bloku, tretji pa v samostojni hiši. V vseh primerih rečemo, da »smo doma« ali da »gremo domov«.

Kocka 8:

Prenosni (pametni) telefon: POZOR! Otroke opozorimo, da beseda »telefonček« v slovenščini pomeni majhen telefon. Telefon, ki ga uporabljajo starši, je torej prenosni ali pametni telefon.

Pralni stroj: POZOR! Otroke opozorimo na razliko med pralnim in pomivalnim strojem. Obleke peremo, zato jih damo v pralni stroj; posodo pa pomivamo, zato jo damo v pomivalni stroj.

Hladilnik.

Grelec.

Budilka.

Ekran (televizor, monitor).

Kocka 9:

Korenje.

Sendvič (hamburger).

Jabolko.

Pokovka (kokice).

Krompirček (pomfri): POZOR! Otroke opozorimo na razliko med krompirčkom (pomfrijem) in čipsom. Krompirček nam sveže pripravijo v gostilni, čips pa kupimo v vrečkah.

Juha (mineštra): POZOR! Otroke opozorimo, da je beseda »mineštra« značilna za lokalno rabo. V Sloveniji jo sicer razumejo, a ne povsod. Zato da se vsi razumemo, uporabljamo raje besedno zvezo »zelenjavna juha«.